

Sosyal Bilimler Dergisi - Journal of SocialSciences

ISSN 2146-4561

Haziran / June 2019, 9 (17): 13-21

Adrian Paci'nin Eserlerinde Göç ve Kimlik Olgusu

Migration and The Phenomenon of Identity in Adrian Paci's Art

Serkan ÇALIŞKAN

Dr. Kırklareli Üniversitesi Lüleburgaz MYO

e-posta: s.serkan.caliskan@gmail.com

Orcid: 0000-0002-1309-4574

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article types: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received: 8 Nisan / 8 April 2019

Kabul Tarihi / Accepted: 25 Haziran / 25 June 2019

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Haziran/ June 2019

Atıf/Cite as: Çalışkan, Serkan, (2019), Adrian Paci'nin Eserlerinde Göç ve Kimlik Olgusu / Migration and The Phenomenon of Identity in Adrian Paci's Art, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (17), 13-21, doi:doi:https://doi.org/10.31834/kilissbd.550837

Rights reserved.
For Permissions
sbedergi@kilis.edu.tr

ADRIAN PACI’NİN ESERLERİNDE GÖÇ VE KİMLİK OLGUSU

ÖZ

Bu makale, dünyaca tanınan ve birçok önemli müzede sergi açmış Arnavut sanatçı Adrian Paci’nin eserlerinde göç ve buna bağlı olarak kimlik olgusunun izlerini tartışmaktadır. Göç ve sanat ilişkisinin 1990’lı yıllardan sonra birçok sanatçı tarafından konu edildiği ve bu olguları farklı bağlamlarda ele aldığı görülmektedir. 1997 yılında Arnavutluk’ta yaşanan siyasal dönüşümle, İtalya’ya göç eden sanatçının, kendi yaşam öyküsünden de yola çıkarak göç bağlamında çeşitli eserler ürettiği görülmektedir. Sanatçının 2007 yılına ait “Centro di Permanenza Temporea” adlı video çalışması, göç yolu, bekleme ve imkânsızlığı tartışmaktadır. Sanatçının 2013 yılına ait “Column” adlı videosu, aidiyetsizlik bağlamında göçe göndermeler barındırmaktadır. Sanatçının 2001 yılına ait “Back Home” adlı fotoğraflarında, yer değiştirmenin ve ne orada ne de başka bir yerde olabilmenin çatışması görülmektedir. Yine 2001 yılına ait olan “Back to Home” adlı fotoğraf, ev ve aidiyet buna bağlı olarak yersiz yurtsuzlaşmayı izleyiciye aktarmaktadır. “Wedding” adlı çalışma ise yine 2001 yılına ait olup, göç ve kültür ilişkisine dair belge nitelikli bir eser olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Adrian Paci, Göç, Kimlik, Çağdaş Sanat

MIGRATION AND THE PHENOMENON OF IDENTITY IN ADRIAN PACI’S ART

ABSTRACT

This article has the traces of migration and consequently the phenomenon of identity in the works of Adrian Paci, an Albanian artist who is world-renowned and held exhibitions in many important museums. It is seen that the relationship between migration and art was discussed by many artists after the 1990s and that they addressed these phenomena in different contexts. The political transformation that took place in Albania in 1991 caused instability in the country. It is seen that the artist who emigrated to Italy in 1997 for this reason produced various works within the context of migration based on his own life story. His video work entitled “Centro di Permanenza Temporea” in 2007 discusses the migration route, waiting and impossibility. The artist's video work entitled “Column” in 2013 includes references to migration within the context of lack of belonging. The artist's photos entitled “Back Home” in 2001 indicate the conflict of displacement and not being there or anywhere else. The photo entitled “Back to Home” in 2001 also conveys home and belonging and consequently deterritorialization to the audience. The work entitled “Wedding” also belongs to the year 2001 and appears as a documented work regarding the relationship between migration and culture.

Keywords: Adrian Paci, Migration, Identity, Contemporary Art

1. GÖÇ, KİMLİK, SANAT

Bireyin ister gönüllü ister zorunlu olarak bulunduğu yerden hareketle başka yere taşınmasına veya geçici olarak yer değiştirmesine göç denilmektedir. Göç hareketi ülke içinde olabileceği gibi uluslararası da olabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında da göçün nedenleri önemlidir. Göç, zorunlu ve tercihli olarak ikiye ayrılır. Çoğunlukla, ekonomik nedenler, daha iyi bir yaşam umudu, savaş ortamı, terör, kimlik aidiyetine yönelik saldırılar sonucunda yapılan göç “zorunlu göçü” kapsarken, bu tarz göç hareketleri genellikle yasal olmayan yollarla bir yolculuğa çıkışı da beraberinde getirebilmektedir. Bireyin tercihine kalan, iyi bir eğitim, daha iyi şartlarda bir yaşam için yapılan göç, genellikle yasal yollarla olduğu gibi “tercihli göçü” kapsamaktadır. Güllüpinar göç hakkında yazdığı ve göç olgusunu kuramsal olarak açıkladığı çalışmasında, göç kavramı için şunları demektedir: “Göç, ekonomik, toplumsal ve siyasal nedenlerle insanların bireysel ve kitlesel olarak yer değiştirme eylemi ya da yaşanılan yerin değiştirilmesi eylemidir. İster kısa süreli, ister uzun süreli olsun bu yer değiştirme hareketleri çoğu kez aynı toplumsal sistem içinde ‘iç göç’ biçiminde gerçekleşir. Bazen de kendine özgü

koşulları nedeniyle toplumsal sistemler arasında ‘dış göç’ biçiminde ortaya çıkarlar” (Tekeli ve Erder, 1978: 17). Göçler otoriter ya da doğal bir zorlanmadan ötürü “zorunlu göç” veya kişilerin kendi iradesiyle serbestçe gerçekleştirdikleri “gönüllü göç” niteliğinde olabilirler (Güllüpinar, 2012:56).

Göç olgusu, yüzyıllardır olmasına karşın, 1990’lı yıllardan bu yana hızla dünyanın önemli sorunlarından birine dönüşmüştür. Değişen dünya dinamikleri, Sovyet rejiminin dağılması, Balkanlar’daki savaş atmosferi, Afrika kıtasında yaşanan savaşlar ve soykırımlar, ardından Ortadoğu’da yaşanan savaşlar, dünyanın gözünü göç olgusuna çevirmesine, yaşananın bir sorun olarak görülmesine sebep olmuştur. Bunlarla birlikte liberal ekonomideki dönüşüm de bu konuda etkisini göstermiştir. Bunlara ek olarak; göç olgusunun çağımızdaki biçiminin genel görüntüsüne bakıldığında, küreselleşmenin pek çok olguyu ve durumu etkilediği gibi, göç olgusunun da bu süreçten etkilendiği görülmektedir. Küreselleşme, göç sebebinin oluşmasından, göç kararının alınmasından, göç edilecek yerin seçimi ve göç edilen yerdeki yaşama koşullarının belirlenmesine kadar, geniş bir yelpazede göç görünümleri üzerinde etkili olmaktadır (Çağlayan, 2006:88).

Göç olgusu tartışıldığında, göçmenlik kavramının da önemi ortaya çıkmaktadır. Yukarıda bahsedildiği gibi, göç olgusu devletlerin ekonomik, güvenlik gibi temel çıkarlarının tartışıldığı bir alan olurken, göçmenlerin yaşadığı sorunlar geri plana atılmaktadır. Nitekim uluslararası göçün çeşitli biçimlerinin yol açtığı küresel yer değiştirme hareketi, sınırları geçtiklerinde yurttaşlık haklarını artık kullanamayan insanların içinde buldukları talihsiz durumu, günümüzün en acil sorunlarından biri haline getirmektedir (Soysal, 2010:495). Bu bağlamda son otuz yıl zarfında Batı Avrupa topluluklarıyla da sınırlı kalmayarak hızla yaygınlaşan uluslararası göç ve göçmenlik olgusunun gerek göçü veren ülkeler gerekse de göçü alan ülkeler açısından sosyal, siyasal ve ekonomik alanların önemli belirleyicilerinden biri haline geldiğini ve toplumların şu ya da bu şekilde bu olgunun olumlu ya da olumsuz sonuçlarıyla karşı karşıya kaldıklarını söylemek mümkündür (Ünal, 2014:67). Soysal’ın bahsettiği yurttaşlık haklarından yoksunluğun birincil negatif durum olarak göçmenin hayatına etkisinden bahsetmek mümkün olacaktır. Bununla birlikte, göç edilen ülkede göçmenlerin dil, din, etnik gibi konulardan yaşadıkları aidiyet sorunu, konut ve iş olanaklarının azlığı, sağcı politikaların göçmenler üzerinden yürüttüğü ayrımcı söylemler ve izolasyon politikaları ve de ırkçı toplulukların göçmenler üzerinden ilerlettiği söylemler veya bazı şiddet olayları göçmenlerin yaşadığı temel ve önemli sorunlar arasındadır.

Bununla birlikte göç ve göçmenlik olgusu kimlik kavramından çok uzakta değildir. Göçü meydana getiren olaylar, kimlik olgusunun da göç ile ilişkisini ortaya çıkarmaktadır. Yakın zamandan örnek vermek gerekirse, Suriye’de patlak veren savaşın ardından milyonlarca kişi göç etmek zorunda kalmıştır. Bu göçlerin bir bölümü kimliğe dayalı olduğu bilinmektedir. Diğer bir deyişle, özellikle din temelli farklı kimlikler ve bunun yanında etnisiteye bağlı kimlikler buldukları coğrafyadan kaçmak zorunda kalmış, mülteci olarak farklı ülkelere sığınmışlardır. Fakat savaş dışında da, kimliğe dayalı göçlerden bahsetmek mümkündür. Bu yönde özellikle, etnik kimlik, cinsel kimlik, siyasi kimlik vb. nedenlerle buldukları ülkelere yaşadıkları sorunlar ve yaşam tehdidi gibi risk barındıran olaylar nedeniyle başka ülkelere sığınan birçok kişi bulunmaktadır. Hastings Donnan ve Thomas M. Wilson’un ortak yazdıkları Sınırlar adlı kitapta, sınırı geçenler hakkında şunlara değinmektedirler: “Sınırı aşanların, ‘biz’ ve ‘öteki’ arasındaki keskin ayrımları aşındıracağından veya yıkacağından korkulur” (Donnan ve Wilson, 2002:189). Öteki olmak göç eden bireyin, gittiği yerdeki konumunu belirleyen bir durumdur. Her türlü göç kapsamında bireyler entegrasyon sorunuyla karşı karşıya kalmaktadırlar. Dil, kültürel etkileşim, çalışma alanları ya da kamplarda geçen entegrasyon süreci ve bireyin kimliği adına sarsıcı etkiler barındırmaktadır. Chambers bu durum için şu açıklamaları yapmaktadır: “Kültürel sınırlar ve geçişlerle birlikte göç, aynı zamanda pek çok çağdaş akıl yürütmenin meselesidir. Çünkü göçerlik ve sürgün, Edward Said’in de işaret ettiği gibi, ‘kesintili bir var olma durumudur’ ve geride bıraktığımız yerle bir kavgaya tutuşma

biçimidir. Bundan dolayıdır ki modern kültürün güçlü, hatta zenginleştirici bir motifine dönüşmüştür” (Chambers, 2014:13).

Göç ve göçmen kavramına sanat perspektifiyle bakıldığında hem dünyada hem de Türkiye’de birçok sanatçının bu konuya odaklandığı görülmektedir. Fas asıllı Fransız sanatçı Leila Alaoui, Afrika kıtasından Avrupa’ya göçün yollarını arayan kişilere dair çarpıcı fotoğraflarıyla dikkatleri çekmektedir. Kamerun doğumlu sanatçı Guy Wouete da, Afrika kıtasından Avrupa’ya göç hayalinin ve yoldaki kayıpların dramatik öyküsüne işaret eden enstalasyon çalışmalarıyla önemli bir örnektir. Arjantinli sanatçı Claudia Casarino ise göçü başarmış ve kamplara yerleştirilmiş göçmenlerin, mültecilerin kamp yaşamına odaklanırken, giyilen üniformaların Nazi kamplarıyla ilişkisini vurgulayan çalışmasıyla dikkat çekicidir. Türkiye’de de birçok sanatçı göç ve göçmenlik konusuna odaklanmaktadır. Örneğin Esra Ersen’in “Yolcular” adlı eseri, göç ve göçmenlik olgusu üzerine odaklanmakta ve iyi bir yaşam için çıkılan yolculuk, göçmene iyi bir yaşam sunmuş mudur sahiden? sorusunu akıllara getirmektedir. Gülsün Karamustafa kendisi de göçmen biri olarak kariyeri boyunca göç, kaçma, yerinden edilme gibi kavramları, melezlik ve dönüşüm gibi bağlamlarda ele alır. 1987 yılına ait Abide I adlı enstalasyonu buluntu Venüs heykelciğini sergiler ve bu sayede kültürel değişimin izlerini tartışmaya açar.

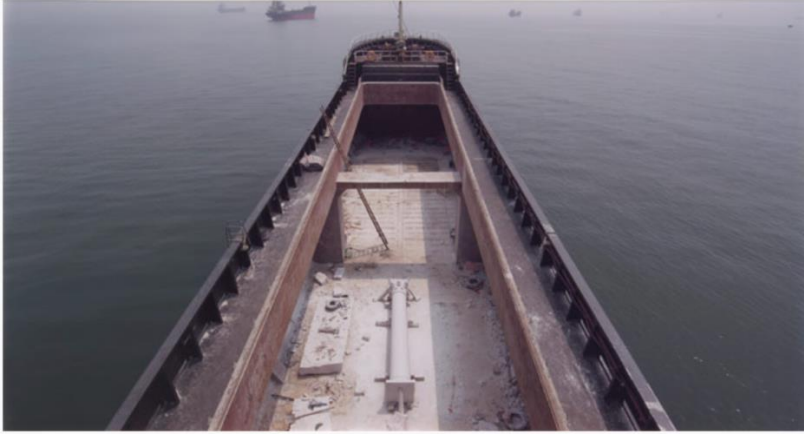
2. ADRIAN PACI’NİN ESERLERİNDE GÖÇ VE KİMLİK

Adrian Paci 1969 yılında Arnavutluk’ta doğmuştur. 1987-1991 yılları arasında Arnavutluk’ta Tiran Sanat Üniversitesi’nde sanat eğitimi almıştır. 1991 yılında Arnavutluk’taki siyasal rejimin değişmesiyle birlikte meydana gelen siyasal istikrarsızlık ve toplumsal huzursuzluk gibi nedenlere bağlı 1997 yılında ailesiyle İtalya’ya göç etmiştir. Fotoğraf, resim, heykel video, enstalasyon gibi farklı alanlarda çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmalar, sosyal içerikli konulardan oluşmaktadır. İlk dönem çalışmalarında kişisel deneyimleri bağlamında sanat eserleri üretmekten son dönem çalışmalarında özellikle göç olgusuna odaklanmıştır. Bununla birlikte, kimlik, aidiyet, küreselleşme, emek gibi kavramlar son dönem eserlerinde odaklandığı konular arasındadır. Venedik Bienali, Tate Modern ve Moma gibi önemli bienallerde ve müzelerde çalışmaları sergilenmiştir. Kariyeri boyunca, Padiglione d'Arte Contemporanea - PAC, Milan (2014); Jeu de Paume, Paris (2013); Kosova Ulusal Galerisi, Priştine (2012); Kunsthaus Zürich, Zürich (2010) ve MoMA PS1, New York (2006). Çalışmaları 14. Uluslararası Mimarlık Sergisi - La Biennale di Venezia’da (2014); 48. ve 51. Uluslararası Sanat Sergisi - La Biennale di Venezia (1999 ve 2005) ve 15. Sidney Bienali’nde (2006). Eserleri Metropolitan Müzesi, New York; New York Modern Sanat Müzesi; Merkez Pompidou, Paris; İsrail Müzesi, Kudüs; MAXXI, Roma; Moderna Museet, Stockholm ve Solomon Guggenheim Vakfı, New York. Paci, Accademia Carrara di Belle Arti Bergamo’da ve Venedik IUAV’da ve şu anda Nuova Accademia di Belle Arti NABA, Milan’da resim dersleri verdi (www.peramuzesi.org.tr, 2018).

Resim 1. Adrian Paci, “Centro di Permanenza Temporea” Video, 2007

Adrian Paci'nin “Centro di Permanenza Temporea” (Geçiş Anları) adlı videosu göç konusunda örnek verilebilecek önemli bir eserdir. Videonun ilk görüntüsünde, bir havaalanı apronunda boş bir merdiven bulunmaktadır; bu merdiven uçak yanaştığında kapıya yaslanan ve yolcuların uçağa binmesini sağlayan merdivendir. Video ilerledikçe, görüntüye bir grup insanın girdiği ve bu insanların teker teker basamakları tırmandığı görülmektedir. Yakın çekimde insanların ifadelerine odaklanıldığında, umutsuz, endişeli halleri dikkat çekmektedir. Daha iyi bir yaşam için, belirsiz bir ülkeden belirsiz bir ülkeye yolcuğun göçmenleri olduğu anlaşılmaktadır. Merdivenlerde uçağı beklerler fakat gelen bir uçak yoktur. Başka uçaklar geçiyor fakat apronda merdivenlere sıralanmış bu insanları alacak uçak gelmiyordur bir türlü, bu durumun göçmenlerde bir huzursuzluk yarattığı videoda yapılan yakın plan çekimleriyle anlaşılmaktadır. Bu uzun bekleyiş devam ettikçe, bekleyişin videonun sonlarında aslında anlamsız bir bekleyiş olduğu ortaya çıkmaktadır. Aslında onları alacak bir uçak hiçbir zaman gelmeyecektir, hatta öyle bir uçağın varlığı bile muammadır. Sanatçı tam da bu belirsizlik üzerine inşa eder eserini. Bekleme ve beklenti kavramlarını video boyunca izleyiciye gösterir. Beklenen daha iyi bir yaşam için göçtür elbette ve bu durum videoda uçak ile sembolize edilmektedir. Diğer bir deyişle, sanatçı kullandığı imgeler ve metaforlar aracılığı ile daha iyi bir hayat için yola çıkılan göçün ve göçmen olabilmeyi hayal edenlerin dramatik öyküsünü vurgulamaktadır. Gösterilen, üst anlamla birlikte diğer alt anlamlar bulunmaktadır. Diğer bağlamlarda da, sanatçı, insanların neden göçe sürüklendiğini sorgular ve bunu yaparken politik değerleri, kapitalizmi ve yaşam mücadelesi uğruna anavatanından ayrılma arzusunun nedenlerini izleyiciye aktarmaktadır.

Resim 2. Adrian Paci, “Column”, Video, 2013.

Resim 3. Adrian Paci, “Column”, Video, 2013.

Resim 4. Adrian Paci, “Column”, Video, 2013.

2013 yılında Paris Jeu de Paume’de ve Milan PAC’ta açılan “Live in Transit” sergisinin parçası olan “Column” (Sütun) adlı çalışma, video enstalasyon ve mermer heykelden oluşmaktadır. Sanatçının temel olarak sorun edindiği konular bu çalışmada da karşımıza çıkmaktadır. Kıtalar arasında taşınan metrelerce uzunlukta mermer bir sütun, yol boyu dönüşüme uğrarken, izleyiciye düşünecek alanlar bırakmaktadır. Göç, yersizlik, aidyetsizlik veya zeminsiz kalma ve kültürel kimliklerin dönüşümlerini bu çalışmada görmek mümkündür. Bununla birlikte, emek kavramı, kapitalizm ve eril iktidar, hiyerarşiye yönelik eleştirel tavırlar görmek mümkündür. Sanatçının eserinin bulunduğu Deutsche Bank koleksiyonunun internet sitesinde eser hakkında şu bilgiler verilmektedir: “Çin’den devasa mermer heykeller sipariş etmenin mümkün olduğunu öğrenip, Avrupa’ya giden bir yük gemisinde çalışan bir ekip tarafından tutulabileceğini öğrenince, sanatçının aklına bu çalışma gelmiştir. Paci’nin filmi, Çin’deki mermer bloğun çıkarılmasını, yükleyiciye yüklenmesini ve heykeltıraşların açık denizlerdeki çalışmalarını gösteriyor. Aynı zamanda, küresel mal, fikir ve emek akışının dezavantajlarına değinmektedir. Sütun hem dokümantasyon hem de sinematografik bir metafordur. Mermerin sertliği çalışma koşullarının sertliğine karşılık gelmektedir. Sakin sekanslarda, kamera heykeltıraşların her günkü çalışmalarını ve sömürülmelerindeki uygunsuz mantığı izler. Klasik olarak şekillendirilen metrelerce uzunluktaki sütun, doğanın kültüre dönüştürülmesinin bir örneğidir; sütun doğal güzelliğini yitirir ve yapay bir şey alır yerini. Sütun aynı zamanda fallik bir semboldür; bu da hiyerarşi ve hegemonyadaki falliktir. Fakat sütunun yatay bir şekilde yatışı, film boyunca gösteriliyor ve iktidarsızlığı ve güçsüzlüğü sembolize ediyor (Detchue Bank Galery, 2018).

Resim 4. Adrian Paci, “Back Home” 110x 120 cm Renkli Fotoğraf Baskı 2001

Sanatçının “Back Home” adlı çalışmasında da, Arnavutluk’tan İtalya’ya göç etmiş bir ailenin konu edildiği görülmektedir. Fotoğraf, video ve enstalasyon gibi medyumlardan yararlanılarak 2001 yılında üretilmiştir. Fotoğraflardan oluşan seride, Arnavutluk’tan göç etmiş aileler eski evlerinin içinde şimdiki halleriyle bir röprodüksiyon içindedir. Şu an İtalya’da yaşayan aileler, sanatçıya Arnavutluk’taki eski evlerinin fotoğraflarını çekmesini izin vermiş ve çalışmanın son halini almasını sağlamışlardır. Oluşan röprodüksiyonda, şiirsel etki ve göç kavramının ters yüz edilmesini gösterirken, göçün dramatik etkisini de izleyiciye aktarmaktadır. Çünkü kendi yurtlarında kendilerine atfettikleri değerler bilinci ve birçok özellik yeni değerlerle karışmış, harmanlanmış yeni bir melez oluşum yaratmıştır. Diğer yandan, aynı kişiler artık farklılaşmış, entegrasyonla farklı bir kişiliğe dönmüştür. Eski mekânındaki, evindeki kişiler değildir, kimlikleri de o evdeki eski kimlik değildir. Sanatçı bu iki zıtlığı birleştirerek; yani melez oluşumun üstüne giderek, izleyiciye yeni-eski kimlikler arasındaki çatışmayı aktarmaktadır.

Resim 5. Adrian Paci, “Back to Home” 150x150 cm Renkli Baskı Fotoğraf, 2001

“Home to Go” adlı fotoğrafta ise, sanatçı yarı çıplak vaziyette, sırtında seramikten yapılmış bir çatı taşır haldedir. Çalışmanın adından da anlaşılacağı gibi eve gitmek için yola çıkmış biri vardır. Çatı; ev, yuva veya vatan kavramlarının bir metaforu olarak, göçten eve dönmeyi simgeleyerek karşımıza çıkmaktadır. Kadrajdaki sahne heykelsi bir form olarak sanatçının bu çatıyı taşıırken yaşadığı zorluk, eve dönüşün imkânsızlığını imlemektedir ve heykelin anlatım gücünden yararlanarak bu dramatik an anıtsallaşmaktadır. Gidilecek yer neresidir? Eğer evse, artık ev ve o kültüre ait olunmadığı gerçeği ile çatıyı taşıyan sanatçı, bir tür kültürel acıyı, tarihi, geleneği ve kendi gibi göç sürgününde olanları da sırtında taşımaktadır. Bu yükün ağırlığını hem fiziksel hem de metafor olarak görmektedir izleyici. Yurtsuzlaşmış birey, sırtındaki çatı ile kimliğini aramaya koyulmuştur. Fakat her şey silinmiş, yok olmuş gibi belirsizdir. Silinen ise bellekteki ev, yuva, vatan, dil veya ait olunan kimliktir.

Düğünler, genellikle tüm ailenin ve dostların bir arada olduğu, şenlikli törenlerdir ve bu törenler çoğunlukla çeşitli kültürel öğeler, seremoniler barındırmaktadır. Sanatçının ele aldığı bu konu aynı ismi taşımaktadır. “Düğün” adlı çalışmada, ahşap bir dairenin üzerine sosyalist gerçekçi resimlerle bir aile portresi çizmektedir sanatçı. Mutlu, kalabalık bir aile düğününün resmedildiği ahşap, bir tür belge şeklinde bize ulaşmaktadır. Oradan ayrıлып, yeni yaşam alanında büyük, kalabalık bir aile eksikliği, yine sıla hasreti ve kültürel ritüellere gönderme barındırmaktadır. Arnavutluk’un sosyalist rejimden sonra yaşadığı geçiş sürecine rağmen, sanatçının ve onun gibi göç edenlerin anıları dönüşüme uğramamıştır. Bellek kavramının bir göçmen olarak ne şekilde esere yansıdığı ve izleyiciye aktarıldığı görülmektedir.

Resim 8. Adrian Paci, “Wedding” 220 cm, Ahşap Üzerine Boya, 2001

SONUÇ

19. yüzyılda birçok insan gemilerle daha iyi bir hayat uğruna Amerika’ya göç etmeye başlamıştır. Elbette göç olgusu, bu tarihin çok çok öncesinde de görülmektedir. Günümüzde ise, değişen dünya dinamikleriyle birlikte, özellikle küreselleşen ve liberal ekonomi politikaların yaygınlaşmasıyla birlikte göç tüm dünyayı ilgilendiren bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer açık bir deyişle, tüm insanlığı ilgilendiren göç, günümüzün önemli sorunlarından biridir. Bireylerin buldukları ülkedeki kendi yaşamlarını da etkileyen politik, siyasal, savaş gibi nedenlerle bu ortamdan kurtulmak ve en temel insani hakları adına çeşitli risklere girerek ülkelerini terk edip, göçmen ya da mülteci konumuna düştüğü görülmektedir. Bu çalışmada da, Adrian Paci’nin eserlerine göç ve kimlik olgusu perspektifinden tartışmaya açılmıştır. Bu bağlamda makalede ilk olarak sanatçının “Centro di Permanenza Temporea” (Geçiş Anları) adlı videosu ele alınmıştır. Eserde, sanatçı kullandığı imgeler ve metaforlar aracılığı ile daha iyi bir hayat için yola çıkılan göç kavramının ve göçmen olabilmeyi hayal edenlerin dramatik öyküsünü vurgulamaktadır. 2013 yılına ait “Column” (Sütun) adlı eserde de göç, yersizlik, aidiyetsizlik veya zemsiz kalma, kültürel kimliklerin dönüşümlerini bu

çalışmada görmek mümkündür. 2001 yılına ait fotoğraftan oluşan “Back Home” (Eve Dönmek) adlı eserde de, göç sonrası ne yeni yerde ne eski yerde olamamanın imkânsızlığı tartışılırken, sanatçı bu iki zıtlığı birleştirerek, yani melez oluşumun üstüne giderek, izleyiciye yeni-eski kimlikler arasındaki çatışmayı aktarmaktadır. Bir diğer çalışma “Home to Go” (Eve Gitmek), imkânsız dönüşün hikâyesine odaklanmaktadır. Yuva, ev, vatan ya ait hissedilen yerin arayışı ya da anıtsal bir heykel gibi karşımıza çıkmaktadır. “Wedding” (Düğün) adlı 2001 yılına ait çalışmada da, gelenek-görenek, kültürel aidiyet gibi kavramlar, yine uzak geçmişte kalmış günlere dair etkili bir hisle izleyiciyi kuşatmaktadır.

KAYNAKÇA

Çağlayan, Savaş, (2006), Göç Kurumları, Göç ve Göçmen İlişkisi, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*, Güz 2006 Sayı: 17, s.67-91.

Hasting, Donnan **Wilson**, Thomas, M. (2002), *Sınırlar Kimlik, Ulus ve Devletin Uçları*, (çev.: Zeki Yaş), Ankara: Ütopya Yayınları.

Güllüpnar, Fuat, (2012), Göç Olgusunun Ekonomi-Politiği ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirme, *Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (4), s. 53-85.

Soysal, Özgür, (2010), *Evenselcilik-Tikelcilik Gerilimi Işığında Ötekiler'in Kaderi*, I. Uluslararası Felsefe Kongresi, Bursa: Uludağ Üniversitesi.

Tekeli, İlhan, **Erder**, Leila, (1978), *İç Göçler*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

Ünal, Serdar, (2014), Türkiye'nin Beklenmedik Konukları: “Öteki” Bağlamında Yabancı Göçmen ve Mülteci Deneyimi, *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, 6 (3), s. 65-89.

İnternet Kaynakları

<https://db-artmag.com/en/81/news/made-in-china-adrian-pacis-the-column-at-the-architecture-bienna/#> (Erişim Tarihi: 08.01.2019)

İstanbul Modern Sanatlar Müzesi https://www.istanbulmodern.org/tr/sergiler/gecmis-sergiler/adrian-paci-kirilgan-hayat_255.html(Erişim Tarihi: 20.01.2019)

<https://en.peramuzesi.org.tr/Activity-Detail/Believe-Me-I'm-an-Artist-Adrian-Paci/544> (Erişim Tarihi: 30.12.2018)

Görsel Kaynakları

Resim 1. <https://www.coeval-magazine.com/coeval/adrian-paci> (Erişim Tarihi: 10.01.2019)

Resim 2. <https://db-artmag.com/en/81/news/made-in-china-adrian-pacis-the-column-at-the-architecture-bienna/#> (Erişim Tarihi: 08.01.2019)

Resim 3. <https://db-artmag.com/en/81/news/made-in-china-adrian-pacis-the-column-at-the-architecture-bienna/#> (Erişim Tarihi: 08.01.2019)

Resim 4. <https://db-artmag.com/en/81/news/made-in-china-adrian-pacis-the-column-at-the-architecture-bienna/#> (Erişim Tarihi: 08.01.2019)

Resim 5. <https://vimeo.com/95977021> (Erişim Tarihi: 30.01.2019)

Resim 6. <https://zoomoncontemporaryart.com/2018/03/13/back-home-adrian-paci-2001/> (Erişim Tarihi: 30.01.2019)

Resim 7. <http://pomerez-collection.com/?q=node&page=6> (Erişim Tarihi: 30.01.2019)